

Jorge Claudio Lewi נחטף ביום 8.10.78 בגיל 23.

תאריך לידה: 3.3.1955

אזרחות ארגנטינית – מס' זהות 7.110.067

C 5108 [2823] – CONADEP

שם האב: César Zus Lewi

שם האם: Paulina Goldstein de Lewi

Ana María Sonder – אשתו – נחטפה ביום 5.10.78 בגיל...

אזרחות ארגנטינית – מס' זהות 6.285.545

CONADEP תיק C 5109 [4891]

הבת: Adriana Victoria Lewi

השערות לגבי מקום הקבורה:

מניחים שבני הזוג הושלכו ממטוס למימי הנהר La Plata. ככל הנראה זה היה גורלם של האנשים ש"הועברו" באותו יום, בדצמבר 1978 דרך ESMA (ע"פ רשימת CONADEP).

אנשים הקשורים למקרה:

Julio Simón (a) Turco Julián – יש עדות ראייה על העינויים שלו את Jorge Lewi.

Juan Antonio Del Cerro (a) "Colores" o "Del Valle"

עדויות על אנטישמיות בקשר לחטיפתו של Jorge:

גב' Trotta הזהירה אותו במרפאה של מחנה המעצר שלא יגיד שהוא יהודי כי יסבול יותר אולם הוא השיב לה שהם כבר יודעים.

כש"קבוצת פעולה" ערכה חיפוש בבית ההורים של Jorge הפורצים הזכירו את היותם בעלי הבית היהודים ושאלו ישרפו את ביתם יהיו שני יהודים פחות.

שלושה שבועות לאחר מכן חטפו את האב של Jorge ותחקרו אותו על Daniel Andermann אז בעלה של האחות של Jorge והתעניינו אם הוא יהודי.

עדויות על הימצאם של Jorge Lewi ו-Ana María Sonder במעצר:

ע"פ עדות של Graciela Irma Trotta שהתפרסמה בעיתונות בתקופה הדמוקרטית: היא היתה במרפאה ב-El Olimpo ושם הכירה בחור כבן 20 בשם Levi או משהו דומה שעונה קשות: הכניסו את ראשו למים רותחים ואחר כך לאסלה עם צואה כדי שהפצעים יזוהמו.

בין יתר המענים היה Julio Simón (a) Turco Julián.

עד אחר: Enrique Ghezán סיפר אודות Jorge שלאחר עינויים אלה היה בצינוק עם Poblete, ועוד.

הועברו ל-ESMA.

תיק מארכיון משרד החוץ (א"מ חצ 7119/49) – תקציר:

נמסרה עדות בשגרירות ב-2.1.79. ההורים לא היו בקשר אתו. הורי אשתו סיפרו להם על החטיפה ב-6.12.78. העתק של הביאס קורפוס שהגיש César Zus Lewi עבור שניהם.

בית משפט:

Cámara Federal de San Martín, Provincia de Buenos Aires; tiene agregado a la causa No. 85 "Riveros, Santiago Omar s/ privación ilegal de la libertad" la causa No. 51.

עדות שנמסרה על ידי Adriana Lewi בנואנוס איירס ביום 9.9.2001.

פיני: ידוע לנו כמה זה קשה לדבר על אבא שנעלם, ואמא שנעלמה, ואנחנו קראנו את מה שמסרת בכתב. למרות זאת מאוד רצינו שתתארי במילים שלך את מה שקרה, בעיקר משום שבסיפור הזה יש הרבה פרטים גם לגבי המענים, כולל שמות, וחשוב לנו שכל זה יוקלט ויתועד. וגם שיאפשר לנו

לשאול שאלות ספציפיות. במקום שהורייך נעצרו שמענו לפני יומיים סיפור ארוך מאוד, והסיפור שלך ישלים לנו אותו.

שמי אדריאנה ויקטוריה לוי, שם אבי חורחה קלאודיו לוי ואמי אנה מריה סונדר דה לוי. יש לי מעט מידע למעשה כי התחלתי לחקור לא מזמן כי הנושא היה קשה לי. לא הייתי מוכנה למידע. ובעצם אני גם לא בטוחה שעכשיו אני מוכנה, אבל אני אתחיל לספר לכם עובדות ממה שאני כן יודעת.

הוריי פעילים בארגון Montoneros, והיו מאוד מעורבים והתחייבו ללחימה שלהם, לא השלימו עם המצב כפי שהוא היה. הם אמרו לדודים ולסבים שלי שהם זקוקים לעולם שונה בשביל הבת שלהם. מאז שנולדתי הם כבר היו במחתרת. אבל האמת היא שלא האמינו שקורה מה שקורה. פעמים רבות אמרו לסבים שלי שנשארים כאן כי חייבים לעשות מה שהם עשו. הסבים שלי הפסיקו את הקשר עם הוריי כי חשבו שהם בסכנה, והסבים שלי מצד אמי המשיכו להיפגש עמם בסתר.

את דודי חטפו פעם על מנת לחקור אותו בקשר להוריי, אבל הדוד שלי לא ידע שהורי נפגשו עם הסבים שלי, עינו אותו ואמרו לו שהיחידה שיש לה סיכוי לברוח זו אמי והיא יכולה לברוח דרך אורוגוואי ומשם לשוויץ. אבל שאת אבא שלי לא ישחררו בשום אופן. כששחררו את דודי הוא סיפר לסבים שלי מה שנאמר לו, וביקש שיוודעו לו האם הם הולכים להיפגש עם הוריי, כי אמרו לו שיחטפו אותו שוב אם זה יקרה.

הדוד שלי נחטף שוב, שאלו שוב איפה אבא ואמא, ובאותו זמן שנחטף נודע לו שהחליטו לשחרר אותו כי עצרו את הורי.

קרוב ל-8 באוקטובר 78 הגיעו לביתי, לא יודעת כמה אנשים, ולא איך זה היה כי אמי היתה לבד איתי זה היה ב-10 בבוקר ולא חקרו אותה. מכיוון שאבא שלי לא היה חיכו לו עד חמש. אני הייתי בת שנה וחצי, והמידע הזה סופר לי על ידי אישה Enrique Quezán או Graciela Trotta. שני האנשים האלה ראו את אבא ואמא בכלא, הם סיפרו לסבים שלי וסבי סיפרו לי. הם היו ב-Olimpo עד ה-10 באוקטובר 78 הייתי חטופה יחד אתם. לא זוכרת כלום, החזירו אותי לסבי מצד אמי עם תמונה של אבי שצילמו, ומכתב של אמי שביקשה שישמרו עלי שהיו מחוברים לחיתולים שלי.

כשהסבים שאלו את שני האנשים האלה שהתייצבו ללא מדים, אמרו שהוריי במעצר ושיחכו ושאינן מה לעשות.

מידע ישיר מהם לא קיבלנו עד 24 בדצמבר 78, שנתנו להם לצלצל הם דיברו ושאלו עלי, אמרו שהם בסדר, ואחרי זה מישהו לקח את הטלפון, ואמר שאתם רואים שהם בסדר, ותקבלו עוד מידע אחר כך. מאז לא קיבלנו מידע ישירות מהם. כשנודע לסבים שלי הם הגישו הביאס קורפוס, והגישו תלונות לארגוני זכויות אדם. כל זה נעשה לפני שיחת הטלפון. פנו גם למוסדות דתיים, שגרירות, עורכי דין מחוץ לארגנטינה ולמשרד הפנים, וסבי כתב מכתב ישירות ל-Videla שהיה אז נשיא המדינה. כולם ענו שיבררו, ולא קיבלו את הביאס קורפוס כי אמרו שלא קיבלו שום מידע עליהם. בתקופה הדמוקרטית כשהיה המשפט לגנרלים סבא שלי שתמיד היה קורא את העיתון קרא את ההצהרה של גרסיאלה טרוטה, שדיברה על צעיר בשם לוי. העדות שלה היתה קשה מאוד והסבים שלי נפגשו אתה על מנת להיות בטוחים שהיא דיברה על אבא שלי. היא סיפרה שהיתה במרפאה יחד עם אבא שלי שהיה פצוע מאוד. הדבר הראשון שאמרה לו שלא נגיד שהוא יהודי כי היא ראתה מה עשו ליהודים אחרים.

עירית: מה היה תפקידה?

אדריאנה: היא היתה עצורה בהריון, ולכן היתה שם. אבל ענה לה שהם כבר יודעים שהוא יהודי. גם אמרה לו וזה מה שסבא שלי קרא בהצהרה שלה, שחוץ ממכות חשמל ועינויים הכניסו את הראש של אבא שלי בתוך מים רותחים, ואחר כך הכניסו אותו לא ידוע אם באסלה או בדלי מלא צואה. מכיוון שהעור שלו היה מאוד פצוע אז לא היתה אפשרות לרפא אותו. ככה שכל הזמן הוא היה במרפאה עם תחבושות על הפנים שנדבקו לפנים.

היא סיפרה גם שהיה במרפאה מישהו שקראו לו Julián, Julián el "turco" שהכה באגרוף בלסת של אבי והוציא אותה ממקומה, ואז לא יכול לשתות מים, והיא נתנה לו מים בכפית בסתר. זה בערך מה שאני יודעת על מה אירע לאבי כשהיה עצור.

ידוע שאחר כך קרוב ל-24 לדצמבר, קרוב לצלצול האחרון, העבירו אותם, וידוע שההעברות היו כדי לזרוק אותם לים.

המידע הזה היה ידוע לסבים שלי כי עוד בזמן המשטר הצבאי אמרה אשה של איש צבא שאלה שמעבירים אותם זורקים אותם לים.

עירית : על אמא את לא יודעת כלום?
אדריאנה : לא דיברתי עם אף אחד שהיה במעצר עם אמא שלי, הדבר היחיד שידוע לי זה שהעבירו אותה יחד עם אבי, ושהכריחו אותה לכבס את הבגדים של האנשים. זה ידוע מגרסיאלה טרוטה כי לפעמים הרשו לאמא לבקר את אבא.
שכחתי לספר שהגברת גריסאלה טרוטה אמרה שהכאבים של אבא שלי היו חזקים הפסיק לצעוק במרפאה, הוא היה מיואש וביקש כל הזמן את אמא שלי ואוטי.

עירית : גרסיאלה השתחררה אחר כך?
אדריאנה :כן

עירית : וילדה את הילד שלה?
אדריאנה : כן, שיחררו אותה לפני הלידה, סמוך ללידה.

עירית : האם את מסרת עדות במקום אחר?
אדריאנה : לא, זו הפעם הראשונה.

עירית : וסבא וסבתא?
אדריאנה : כן, הסבים שלי כן מסרו לכל גורם שחוקר. הסבים מצד אבא יותר מאשר אלה מצד אמא, אבל תמיד ביקשו בשביל שניהם.
גרתי עד גיל 9 אצל סביי מצד אמא, ואחר כך אצל דוד שלי, כי אני מוכרחה להגיד, חוץ ממה שארע במשטר הצבאי, לא דאגו לי שיהיו לי חיים טובים אחר כך, אם כי השאירו אותי אצל סבי, אף אחד לא דאג לבדוק האם הם מטפלים בי יפה. לא היה לי טוב אתם, כך שבגיל 9 כשהדוד שלי (אח של אמא) יכל לקחת אחריות עליי גרתי אצלו עד גיל 16 ואחר כך גרתי אצל סביי, כי דודי למרות שהוא בנאדם טוב, אחרי מה שסבל היה לו קשה לגדל ילד. מגיל 18 אני חיה לבד.

עירית : האם יש ארגון של ילדים ששני הוריהם חטופים?
אדריאנה : כן יש.

עירית : מה גרם לך להופיע היום בפנינו ולספר את הסיפור, שאנחנו מאוד מעריכים?
אדריאנה : העובדה שאני לא יכולה לחיות בשלום, משפחתי לא יכולה לחיות בשלום, מתוך ידיעה שהמענים והרוצחים חופשיים. אני לא רוצה לחיות בארגנטינה וכשאוכל אעזוב. אני מרגישה את החברה כמשתפת פעולה עם הרוצחים. קרה לי הרבה פעמים שכשאתי מדברת על הנושא, אז עונים לי : טוב כבר עבר הרבה זמן, אבל בשבילנו הזמן לא עבר. הזמן נעצר.
זה לא שאנחנו לא ממשיכים בחיים, אלה הם החיים שלנו, במשך הרבה שנים ניסיתי לחיות כאילו זה לא קרה, אבל לפעמים כשראיתי בטלוויזיה שחטפו מישהו הרגשתי רגע, זה קרה לי, אני לא יכולה למחוק את זה, לא שאני לא רוצה, הייתי רוצה לחיות את החיים שלי בלי הכאב הזה, בלי העומס הזה אבל אני לא יכולה, אני מוכרחה לעשות את זה.
אעשה ככל האפשר כדי שהאנשים ידעו מה שקרה, ויפקחו את העיניים, אני לא יכולה להבין שהיו כל כך הרבה אנשים סביבנו והיו כל כך עיוורים. אני מבינה שלא רצו לראות, כאשר קוראת או שומעת הדברים שקרו אני לא אדום שהייתי קודם לפני שקראתי / שמעתי מה שקרה. אבל לא נראה לי שאפשר לחיות בצורה אחרת מאשר עם האמת. אני מבינה שזו האמת. כשרואים הדברים שאפשר לעשות וכמה נורא העולם, זה מפחיד לחיות. מצד שני, אם אין צדק זה מפחיד עוד יותר אך זה יכול לקרות שוב. אינני יודעת איך הצדק במקומות אחרים בעולם. אבל כרגע כל דבר יכול לקרות לי כי אין צדק, אם אין צדק במשהו כל כך חזק, איך יהיה צדק בדברים קטנים יותר?

עירית : ההוכחה לכך שהדבר הזה לא נשכח ולא יישכח אף פעם, זו העובדה שאנחנו יושבים כאן אחרי הרבה שנים, ובזה שאנחנו שומעים אותך בצורה כל כך מסודרת, אני חושבת שילדה שעברה כל כך הרבה, היא גם יותר חזקה מאחרים, ותמיד עלייך לזכור זאת. בזכות המשפחה שיש לך כאן, יש לך גם משפחה גדולה בישראל.

פיני : רציתי לספר לך שיש לנו תכנית מיוחדת שנותנת זכות לכל צעיר יהודי לבקר בישראל. נמצא אתנו כאן דורי גורן, אני אבקש אותו ליצור אתך קשר על מנת שיזמין אותך לישראל, ואם ימצא חן בעינייך את מוזמנת לגור אתנו.

שאלה אחרונה : בעדותך בכתב הזכרת פעולה שנעשתה בבית הסבים מצד האב. שגם איימו עליהם, מתי זה היה ומה קרה?

אדריאנה : לא יודעת את התאריך בדיוק, באו לבית של הסבים שלי ושאלו על אבא ואמא שלי, שאלו אותם מאיזה דת הם, וכשסבא שלי התחיל לענות, אמרו : זה שני יהודים ואם נשרוף את הדירה זה שני יהודים פחות. אני לא יודעת אילו עינניים היו לסבים שלי, אם כי מה שידוע לי שלסבתא שלי הציתו את התחבושת שהיתה לה על העיניים, לבית הסבים שלי מצד אמא גם נכנסו. אבל מכיוון שסבא שלי היה איש צבא לשעבר, אמרו משהו בקשר למדונה שהיתה להם בכניסה לבית, כי סבי מצד אמא הם קתולים, אותם הם לא עינו. הבאתי תמונות של הוריי.

פיני : אם יש לך עותקים נשמח לקבל שיישארו אצלנו.

אדריאנה : זה המקור אבל אני יכולה להכין עותקים. תמונה של אבא, 2 תמונות של אמא, ותמונה של הוריי ביום חתונתם, ושתי התמונות היחידות שיש לי עם אמא, אבל לא רואים את פני הוריי כי הם פחדו שימצאו את התמונות ויכירו אותם.

אדריאנה : אני מודה לכם, טוב לדעת שיש מי שאכפת לו מהמקרה.